

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВСП «РІВНЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»»

Циклова комісія юридично-соціальних дисциплін

Людмила БАЛДИЧ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Громадянська освіта

(назва навчального предмета)

освітньо-професійна програма Інженерія програмного забезпечення,

Кібербезпека та захист інформації

(назва освітньо-професійної програми)

галузь знань 12 Інформаційні технології

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 121 Інженерія програмного забезпечення,

125 Кібербезпека та захист інформації

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

відділення інформаційних технологій

(назва відділення)

Програму навчальної дисципліни ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА розроблено на основі освітньо-професійної програми «Інженерія програмного забезпечення», спеціальності 121 Інженерія програмного забезпечення, спеціальності 125 Кібербезпека та захист інформації галузі знань 12 Інформаційні технології, затвердженої Вченою радою НУБІП України, протокол від 24 квітня 2024 року №11

Розробники:

Купчишина Тетяна Володимирівна, викладач соціально-економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

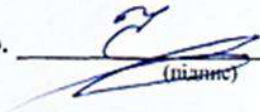
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму навчальної дисципліни розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії юридично-соціальних дисциплін

Протокол від 26 серпня 2024 р. № 1

Голова циклової комісії юридично-соціальних дисциплін

26 серпня 2024 р.

(підпис)

Ольга ЧОРНОБРИВА
(ініціали та прізвище)

Погоджено методичною радою ВСП «РФК НУБіП України»

Протокол від 27 серпня 2024 року № 1

27 серпня 2024 року

Голова

(підпис)

Людмила БАЛДИЧ
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	12 Інформаційні технології
Спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення 125 Кібербезпека та захист інформації
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	обов'язкова
Загальна кількість годин	70
Кількість кредитів ECTS	2,3
Кількість змістових модулів	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Курсовий проект (робота)	
Форма контролю	
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання	
Форма навчання	денна
Рік підготовки	2024-2025
Семестр	2
Аудиторні години:	70
Лекційні	70
Практичні	-
Семінарські	-
Самостійна робота	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання	1,5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Важливість інтегрованого курсу «Громадянська освіта» зумовлена політичними реаліями та соціальним замовленням українського суспільства, визначенням спільних для громадян демократичних цінностей і національних ідеалів, участю України в загальносвітових та європейських політичних, економічних і соціокультурних процесах.

Це потребує розвитку громадянської ідентичності здобувачів освіти як феномена свідомого та активного громадянства, їхньої здатності й готовності до усвідомленого вибору шляхом критичного аналізу альтернатив, активної участі в суспільних процесах, конструктивної взаємодії на засадах соціального партнерства, ефективної життєдіяльності у правовій демократичній державі.

Мета навчальної дисципліни «Громадянська освіта»:

✓ цілеспрямована підготовка здобувачів освіти до ефективного функціонування в системі демократичних суспільних відносин на основі соціальної взаємодії, громадянської участі та відповідальності.

✓ розвиток вільної особистості, яка визнає загальнолюдські та національні цінності, приналежність до української політичної нації, керується у власній поведінці морально-етичними критеріями та почуттям відповідальності;

✓ розвиток громадянської свідомості особистості, яка поціновує злагоду в суспільстві, почуття патріотизму та приналежність до свого народу, спільні історичні, політичні та культурні цінності своєї держави;

- ✓ виховання поваги до людської гідності й дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості, рівності;
- ✓ формування громадянської компетентності здобувачів освіти, виявами якої є активна громадянська позиція, здатність відповідально реалізовувати свої права та обов'язки в конкретній ситуації, налагоджувати соціальне партнерство та конструктивну взаємодію;
- ✓ виховання толерантності, інклюзії та поваги до культурного різноманіття, різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми для досягнення суспільно значущих цілей;
- ✓ розвиток політичної, правової, економічної, соціальної, культурної, медійної грамотності здобувачів освіти, гнучкості й адаптивності, комунікабельності, готовності до співпраці, здатності розв'язувати конфлікти й запобігати дискримінації.

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є знання і вміння, одержані здобувачами освіти під час вивчення дисциплін «Історія: Україна і світ», «Захист України», «Українська література», «Географія».

Супутні та наступні навчальні дисципліни – «Культурологія», «Економічна теорія», «Основи філософських знань», «Соціологія».

Завданнями навчальної дисципліни «Громадянська освіта» є: забезпечення цілеспрямованої підготовки студентів до функціонування у системі суспільних відносин поліваріантного світу, глобалізації, соціальної взаємодії та активної відповідальної участі в суспільній діяльності; набуття узагальнених знань про процеси та явища суспільного буття, про філософські, культурні, політико-правові та соціально-економічні основи життя демократичного суспільства. Вивчення курсу сприятиме соціалізації студентської молоді та активному включенню її в суспільне життя, виховуватиме в студентів такі громадянські риси як правова відповідальність, толерантність, ініціативність, громадянська активність, національна самосвідомість.

Як результат вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- ✓ мету, завдання та структуру дисципліни «Громадянська освіта»;
- ✓ поняття: ідентичність, соціалізація, самовизначення, самореалізація, особиста гідність, совість, сім'я, субкультура;
- ✓ що таке людська гідність, свобода, гуманізм, права і свободи людини, права дитини, рівність, справедливість, солідарність, верховенство права, відповідальність, порушення прав людини;
- ✓ міжнародні стандарти захисту прав людини, механізми захисту прав людини і прав дитини, забезпечення та захист прав людини та прав дитини в умовах збройного конфлікту, Міжнародне гуманітарне право;
- ✓ що таке суспільство, соціум, соціальна стратифікація, полікультурне суспільство, суспільна відповідальність, солідарність;
- ✓ роль стереотипів та упереджень в житті людини і суспільства;
- ✓ типи конфліктів їх причини та способи вирішення;
- ✓ що таке свобода слова, інформація, мас-медіа(медіа);
- ✓ поняття: демократія, демократичні процедури, плюралізм, врядування, громадянське суспільство, громада, влада, державна влада;
- ✓ поняття: економіка як сфера життя, домогосподарство, підприємницька діяльність, сталий розвиток соціальна держава, ринкова економіка, конкуренція, бюджет, податки, прибуток, зарплата, професія, лобізм, корупція.
- ✓ місце України в світовому співтоваристві;
- ✓ що таке інтеграція, глобалізація, міграція, Європейський Союз, Європейська політика сусідства, Східне партнерство, міжнародне право, європейське та світове співтовариство, система безпеки і співробітництва в Європі.

уміти:

- ✓ критично мислити, визначати проблему та бачити шляхи її розв'язання;
- ✓ аналізувати різні джерела інформації та аргументувати власну думку;

- ✓ вести конструктивний діалог, співпрацювати з іншими, знаходити компроміс, поважати думку інших, проявляти толерантність, емпатію;
- ✓ реалізовувати свої права та захищати їх, допомагати іншим людям у захисті їхніх прав.
- ✓ застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань та в особистому житті;
- ✓ користуватися науковою термінологією;
- ✓ обґрунтовувати можливість і необхідність альтернативних шляхів вирішення актуальних проблем сьогодення.

Очікувані результати навчання

Після вивчення навчальної дисципліни «Громадянська освіта» у здобувачів освіти формуються такі компетентності:

Компоненти	Ключові компетентності	№ з/п
<p>Уміння: доступно і переконливо висловлювати власну думку, використовувати можливості мови для розкриття тем громадянської освіти; розпізнавати мовні засоби впливу, володіти техніками переконування; вести аргументовану полеміку на відповідну тематику; читати і розуміти перекладені та адаптовані українською літературною мовою першоджерела, авторські наукові публікації; створювати українською мовою (усно і письмово) тексти з громадянсько-назавчої тематики.</p> <p>Ставлення: повага до української як державної / рідної (у разі відмінності) мови, зацікавлення її розвитком, розуміння цінності кожної мови; толерантне ставлення до плюралізму думок.</p>	Спілкування державною (і рідною, в разі відмінності) мовами	1
<p>Уміння: читати і розуміти науково-публіцистичні та художні твори громадянсько-назавчого змісту іноземною мовою; відбирати та використовувати інформацію про світ іноземними мовами; спілкуватися з однолітками з різних країн для взаємного обміну думками із суспільно значимих проблем.</p> <p>Ставлення: інтерес до різних сфер життєдіяльності українського суспільства, Європи і світу.</p>	Спілкування іноземними мовами	2
<p>Уміння: оперувати цифровими даними, математичними поняттями для пізнання і пояснення сучасних суспільно-політичних та економічних подій, явищ і процесів; перетворювати джерельну інформацію з однієї форми в іншу (графік, таблиця, схема, діаграма тощо), використовувати математичні символи; будувати логічні ланцюжки; використовувати статистичні матеріали у вивченні питань громадянської освіти.</p> <p>Ставлення: усвідомлення варіативності та значущості математичних методів у розв'язанні сучасних соціальних, політичних, економічних проблем і задач.</p>	Математична компетентність	3
<p>Уміння: пояснювати та оцінювати вплив винаходів, науково-технічного прогресу та нанотехнологій, діяльності людини на довкілля.</p> <p>Ставлення: відповідальність за осядне використання природних ресурсів, екологічний стан у місцевій громаді, в Україні й світі; готовність до розв'язання проблем, пов'язаних зі станом довкілля та сталим розвитком.</p>	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	4

<p>Уміння: використовувати цифрові технології для пошуку потрібної інформації, її нагромадження, перевірки і впорядкування; досліджувати суспільні проблеми за допомогою сучасних засобів, працювати з масивами даних, співпрацювати онлайн у навчальних, соціальних та наукових проєктах; створювати вербальні й візуальні (графіки, діаграми, фільми) тексти, мультимедійні презентації та поширювати їх; виявляти маніпуляції інформацією у процесі аналізу повідомлень мас медіа; виявляти джерела та авторів інформації, робити коректні посилання.</p> <p>Ставлення: повага до прав людини в віртуальному просторі, дотримання авторського права та принципів академічної доброчесності.</p>	Інформаційно-цифрова компетентність	5
<p>Уміння: визначати власні навчальні цілі, розвивати навички самоосвіти; аналізувати процес власного навчання, відстежувати інновації в науково-освітньому просторі; критично аналізувати й узагальнювати здобуті відомості й досвід, набувати нових компетентностей залежно від власних та суспільних потреб.</p> <p>Ставлення: розуміння соціальної ролі освіти, відкритість до сталого самонавчання, бажання ділитися знаннями з іншими, готовність до інновацій.</p>	Уміння вчитися впродовж життя	6
<p>Уміння: обирати дієві життєві стратегії; виявляти можливості й загрози для майбутньої професійної діяльності; співпрацювати з іншими для загального блага громади; генерувати нові ідеї, оцінювати переваги й ризики, вести перемовини, володіти й розвивати в собі соціальну комунікабельність, мобільність, адаптивність, відповідальність.</p> <p>Ставлення: відповідальність за ухвалення виважених рішень щодо діяльності в суспільстві, ділова етика та чесність конкуренції.</p>	Ініціативність і підприємливість	7
<p>Уміння: активно слухати та спостерігати, брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ: політику, право, права людини, культуру, релігію, історію, мас медіа, економіку тощо.</p> <p>Ставлення: повага до людської гідності, повага до прав людини, визнання цінності демократії, справедливості, рівності й верховенства права; емпатія, відповідальність, активна громадянська позиція.</p>	Соціальна та громадянська компетентності	8
<p>Уміння: розвивати власну національно-культурну ідентичність у сучасному полікультурному світі; окреслювати основні тенденції розвитку культури; зіставляти досягнення української культури з іншими культурами; виявляти вплив культури на людину та розвиток цивілізації.</p> <p>Ставлення: визнання цінності культурного багатоманіття; відкритість до інших культур, переконань та світогляду інших людей, повага і толерантність.</p>	Обізнаність та самовираження у сфері культури	9
<p>Уміння: змінювати навколишній світ засобами сучасних технологій без шкоди для довкілля й оточення; надавати допомогу собі й тим, хто її потребує; ухвалювати рішення, обмірковуючи альтернативи і прогнозуючи наслідки для свого здоров'я, добробуту й безпеки; вести активний спосіб життя, демонструвати рухові вміння й навички з фізичної культури та використовувати їх у різних життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: домінування гуманістичних принципів у світоглядній структурі суспільства, охорона навколишнього середовища, здоровий спосіб життя, відповідальне ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей.</p>	Екологічна грамотність і здорове життя	10

Громадянська освіта спрямована на розвиток громадянської компетентності здобувачів

освіти як результату навчання у складі таких компетенцій:

- *соціально-комунікативна*: вміння й навички спілкування та встановлення конструктивних відносин між людьми, діалогу і громадського обговорення суспільно значущих проблем;
- *інформаційно-медійна*: вміння критично мислити; вміння шукати, аналізувати, оцінювати інформацію, критично оцінювати медіаповідомлення на основі аналізу джерел, соціальної ситуації;
- *розв'язання соціальних конфліктів, проблем*: уміння розв'язувати соціальні суперечності; формування установки на толерантне розв'язання конфліктів;
- *відповідальний соціальний вибір й ухвалення рішень*: готовність до ухвалення обгрунтованих рішень на основі усвідомленого й виваженого вибору;
- *громадянська участь*: установка на відповідальну суспільну діяльність; навички участі в соціальних та політичних процесах.

Програмні результати навчання

Після вивчення навчальної дисципліни «Громадянська освіта» здобувачі освіти повинні:

Володіти основними термінами та поняттями з навчальної дисципліни «Громадянська освіта» на рівні відтворення, тлумачення й використання в повсякденному житті.

Розуміти сутність та принципи розвитку суспільства.

Знаходити необхідну інформацію з різних джерел, упорядковувати її.

Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

Підтримувати і виявляти увагу і толерантність до іншої думки.

Показувати навички використання сучасних інформаційно-технічних засобів.

Раціонально упорядковувати і організовувати власну діяльність та ефективно використовувати час.

Демонструвати вміння працювати в колективі та самотійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.

Дотримуватися і показувати відповідальне ставлення до власної роботи, чітке та своєчасне виконання своїх обов'язків.

Використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Що таке ідентичність?

Ідентичність. Види ідентичності. Громадянська ідентичність. Змінний характер ідентичності. Самовизначення. Ідентифікація. Особиста гідність. Совість.

Тема 2. Соціалізація особистості

Поняття соціалізації. Етапи соціалізації. Суб'єкти соціалізації. Соціалізація як ресурс формування громадянської ідентичності. Соціалізація в сім'ї. Партнерські стосунки в сім'ї. Трансформація моделей сім'ї. Соціалізація серед однолітків. Молодіжні субкультури.

Тема 3. Самореалізація людини

Самореалізація і розвиток. Індивідуальність особистості. Життєві цінності й пріоритети. Активна громадянська позиція. Мобільність і адаптивність людини. Креативність.

Тема 4. Людська гідність і права людини

Поняття людської гідності. Людська гідність – основа природного права. Рівність і рівноправність.

Тема 5. Еволюція прав людини

Поява та розвиток прав людини. Основоположні права і свободи людини. Класифікація прав людини. Борці за права людини.

Тема 6. Людина і держава

Взаємовідносини «людина – держава». Верховенство права. Права і свободи людини та їх гарантування і захист державою. Позитивні і негативні зобов'язання держави.

Тема 7. Права дитини

Поняття прав дитини. Конвенція ООН про права дитини. Забезпечення та реалізація прав дитини в Україні.

Тема 8. Механізми захисту прав людини і прав дитини

Порушення прав людини. Поняття механізмів захисту прав людини. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини. Національні механізми захисту прав людини, їх класифікація. Захист прав дитини.

Тема 9. Права людини та права дитини в умовах збройного конфлікту

Забезпечення та захист прав людини та прав дитини в умовах збройного конфлікту. Міжнародне гуманітарне право.

Змістовий модуль 2

Тема 10. Соціокультурна багатоманітність

Поняття суспільства. Соціальна структура суспільства. Соціальна згуртованість, солідарність і відповідальність. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність.

Тема 11. Ефективна комунікація

Роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація.

Тема 12. Стереотипи та упередження. Дискримінація. Конфлікти

Поняття стереотипів і упереджень. Забобони. Шляхи подолання стереотипів. Поняття дискримінації. Основні форми та прояви дискримінації. Толерантність та інклюзія. Поняття

конфлікту та його види. Стадії конфлікту. Війна як найжорсткіший прояв збройного конфлікту. Способи подолання конфліктів. Переговори і медіація. Консенсус і компроміс.

Тема 13. Комунікація, інформація, медіа

Поняття мас-медіа(медіа). Роль інформації та медіа в сучасному світі. Мас-медіа, комунікація, аудиторія, медіатекст. Різновиди медіа (книга, преса, фото, радіо, кіно, телебачення, Інтернет, мобільний зв'язок) та їхній розвиток. Реклама. Вплив мас-медіа на формування громадської думки та власної позиції людини.

Тема 14. Медіа і демократія. Свобода, етика і відповідальність

Свобода слова. Обмеження свободи слова. Баланс між свободою вираження поглядів та відповідальністю. Свобода мас-медіа – критерій демократичності суспільства. Що таке цензура. Замовні матеріали («джинса») та їхні ознаки. Суспільні медіа і їхня місія. Шкільні медіа.

Тема 15. Маніпулятивний вплив медіа

Маніпуляції в медіапросторі. Як розпізнати фейкову інформацію, пропаганду, постправду. Роль медіа у провокуванні конфліктів та поширенні стереотипів. Що таке «мова ворожнечі» і як її розпізнати. Інформаційні війни.

Тема 16. Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа

Достовірність інформації в мас-медіа. Джерела інформації. Факт та судження. Авторство медіатексту Стандарти подання інформації. Критичний аналіз медіатекстів. Інформаційна безпека та її складові.

Тема 17. Інтернет

Приватність та конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Соціальні мережі. Права людини в Інтернеті. Безпека та етика поведінки у мережі. Кіберзлочинність. Кібератаки в умовах конфлікту: хто є ціллю. Особливості захисту прав дітей та молоді в Інтернеті.

Змістовий модуль 3

Тема 18. Демократична держава

Виникнення і зміст демократії. Демократичні цінності. Загрози для демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Правова держава. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичній державі. Вибори і референдум як інструменти демократії. Роль політичних партій в демократичній державі.

Тема 19. Громадянське суспільство

Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. Громадські організації. Інші форми самоорганізації громадян.

Тема 20. Громада

Поняття громади. Роль громади в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади.

Тема 21. Громадянська участь

Роль громадянина у демократизації суспільства. Демократичний громадянин. Громадянська позиція, активність та відповідальність. Волонтерство.

Тема 22. Школа – простір демократії

Шкільна громада. Взаємодія учнів, учителів, батьків, адміністрації. Врядування та управління школою. Шкільне самоврядування (учнівське, вчительське, батьківське). Принципи та значення учнівського самоврядування. Моделі учнівського самоврядування. Учнівське самоврядування онлайн. Школа і місцева громада.

Тема 23. Дитячі й молодіжні громадські об'єднання

Свобода асоціацій. Дитячі й молодіжні об'єднання й рухи. Створення молодіжної громадської організації. Молодіжні соціальні проекти.

Змістовий модуль 4

Тема 24. Соціальні цілі економіки

Економіка як сфера життя людей. Економічні потреби та блага. Процеси, що забезпечують задоволення потреб: виробництво, розподіл, обмін і споживання. Учасники (суб'єкти) економічних відносин. Зміни потреб та економічних процесів виробництва, розподілу, обміну, споживання під час війни. Економічна безпека. Соціальна держава.

Тема 25. Сталий розвиток

Обмеженість ресурсів. Необхідність раціонального та ефективного використання ресурсів. Вплив діяльності людини на довкілля.

Тема 26. Ринкова економіка

Принципи ринкової економіки. Кругообіг в ринковій економіці. Попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція. Зміни попиту та пропозиції окремих товарів під час війни. Функції держави в ринковій економіці. Державний бюджет, податки, напрямки видатків. Зміни доходів та видатків державного бюджету у воєнний час.

Тема 27. Економіка домогосподарства

Домашнє господарство як власник і споживач. Поняття про раціональне споживання. Права споживачів. Бюджет домогосподарств: види доходів, напрямки витрат, заощадження, в тому числі в умовах воєнного стану.

Тема 28. Підприємництво

Підприємницька діяльність. Мета і соціальна відповідальність підприємця. Правовий захист бізнесу.

Тема 29. Ринок праці

Учасники ринку праці: роботодавці і наймані працівники. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації працівника. Заробітна плата як дохід найманого працівника. Трудові відносини під час війни: гарантії та зміни.

Тема 30. Лобіювання інтересів та корупція

Поняття лобізму. Сутність корупції та корупціогенних ризиків. Причини та наслідки корупції в економіці та політиці. Шляхи подолання корупції.

Тема 31. Інтеграція та глобалізація

Поняття інтеграції та глобалізації. Вплив глобалізаційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину. Витоки та процес європейської інтеграції. Загрози сучасному світу. Збройна агресія РФ проти України як виклик світовому порядку та демократичним цінностям. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції.

Тема 32. Міжнародні відносини та міжнародне право

Міжнародні відносини. Особливості міжнародного права. Система безпеки. Урядові і неурядові міжнародні організації. Міжнародна солідарність.

Тема 33. Україна – член європейського та світового співтовариства

Європейське і світове співробітництво. Участь України в ООН, ОБСЄ, Раді Європи, СОТ тощо. Європейський вибір України. Угода про асоціацію Україна – ЄС. Україна і НАТО: напрямки співпраці.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	с	с.р.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Тема 1. Що таке ідентичність?	2	2		
Тема 2. Соціалізація особистості	2	2		
Тема 3. Самореалізація людини	2	2		
Тема 4. Людська гідність і права людини	2	2		
Тема 5. Еволюція прав людини	2	2		
Тема 6. Людина і держава	2	2		
Тема 7. Права дитини	2	2		
Тема 8. Механізми захисту прав людини і прав дитини	2	2		
Тема 9. Права людини та права дитини в умовах збройного конфлікту	2	2		
Разом за змістовим модулем 1	18	18		
Змістовий модуль 2				
Тема 10. Соціокультурна багатоманітність	2	2		
Тема 11. Ефективна комунікація	2	2		
Тема 12. Стереотипи та упередження. Дискримінація. Конфлікти	4	4		
Тема 13. Комунікація, інформація, медіа	2	2		
Тема 14. Медіа і демократія. Свобода, етика і відповідальність	2	2		
Тема 15. Маніпулятивний вплив медіа	2	2		
Тема 16. Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа	2	2		
Тема 17. Інтернет	2	2		
Разом за змістовим модулем 2	18	18		
Змістовий модуль 3				
Тема 18. Демократична держава	4	4		
Тема 19. Громадянське суспільство	2	2		
Тема 20. Громада	2	2		
Тема 21. Громадянська участь	2	2		
Тема 22. Школа – простір демократії	2	2		
Тема 23. Дитячі й молодіжні громадські об'єднання	2	2		
Разом за змістовим модулем 3	14	14		
Змістовий модуль 4				
Тема 24. Соціальні цілі економіки	2	2		
Тема 25. Сталий розвиток	2	2		
Тема 26. Ринкова економіка	2	2		
Тема 27. Економіка домогосподарства	2	2		
Тема 28. Підприємництво	2	2		
Тема 29. Ринок праці	2	2		
Тема 30. Лобіювання інтересів та корупція	2	2		
Тема 31. Інтеграція та глобалізація	2	2		
Тема 32. Міжнародні відносини та міжнародне право	2	2		
Тема 33. Україна – член європейського та світового співтовариства	2	2		
Разом за змістовим модулем 4	20	20		
Усього годин	70	70		

5. Теми лекційних, практичних, семінарських занять та зміст самостійного вивчення

№ теми	№ заняття	Вид заняття	Назва теми		Кількість годин
			Змістовий модуль 1		18
1	1	засвоєння нових знань	Що таке ідентичність?	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст. 8-14	2
2	2	засвоєння нових знань	Соціалізація особистості	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.15-24	2
3	3	комбіноване заняття	Самореалізація людини	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.25-33	2
4	4	засвоєння нових знань	Людська гідність і права людини	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.34-37	2
5	5	комбіноване заняття	Еволюція прав людини	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.38-47	2
6	6	комбіноване заняття	Людина і держава	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.48-51	2
7	7	комбіноване заняття	Права дитини	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.52-57	2
8	8	комбіноване заняття	Механізми захисту прав людини і прав дитини	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.58-63	2
9	9	комбіноване заняття	Права людини та права дитини в умовах збройного конфлікту	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.58-63	2
			Змістовий модуль 2		18
10	10	комбіноване заняття	Соціокультурна багатоманітність	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.65-74	2
11	11	комбіноване заняття	Ефективна комунікація	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.75-79	2
12			Стереотипи та упередження. Дискримінація. Конфлікти		4
	12	комбіноване заняття	Стереотипи та упередження. Дискримінація	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.80-90	2
	13	комбіноване заняття	Конфлікти та способи їх подолання	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.90-95	2
13	14	засвоєння нових знань	Комунікація, інформація, медіа	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.130-138	2
14	15	комбіноване заняття	Медіа і демократія. Свобода, етика і відповідальність	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.139-144	2
15	16	комбіноване заняття	Маніпулятивний вплив медіа	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.145-153	2
16	17	комбіноване заняття	Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.154-159	2
17	18	комбіноване заняття	Інтернет	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.160-165	2

			Змістовий модуль 3		14
18			Демократична держава		4
	19	засвоєння нових знань	Демократична держава	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.97-104	2
	20	комбіноване заняття	Політичні партії. Громадські організації та їх вплив на демократію	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.105-107	2
19	21	засвоєння нових знань	Громадянське суспільство	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.108-111	2
20	22	комбіноване заняття	Громада	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.112-116	2
21	23	комбіноване заняття	Громадянська участь	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.117-120	2
22	24	комбіноване заняття	Школа – простір демократії	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.121-125	2
23	25	комбіноване заняття	Дитячі й молодіжні громадські об'єднання	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.126-128	2
			Змістовий модуль 4		20
24	26	засвоєння нових знань	Соціальні цілі економіки	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.167-170	2
25	27	комбіноване заняття	Сталий розвиток	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.171-177	2
26	28	комбіноване заняття	Ринкова економіка	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.178-185	2
27	29	комбіноване заняття	Економіка домогосподарства	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.186-193	2
28	30	засвоєння нових знань	Підприємництво	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.194-199	2
29	31	комбіноване заняття	Ринок праці	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.200-205	2
30	32	комбіноване заняття	Лобювання інтересів та корупція	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.206-211	2
31	33	комбіноване заняття	Інтеграція та глобалізація	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.213-220	2
32	34	засвоєння нових знань	Міжнародні відносини та міжнародне право	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.221-230	2
33	35	комбіноване заняття	Україна – член європейського та світового співтовариства	Бакка Т.В. Громадянська освіта ст.231-239	2
	70		Всього		70

6. Індивідуальні завдання

	Тема дисципліни	Вид завдання (реферати, дослідно- розрахункові роботи тощо)	Календарні строки і форма контролю
1	Характеристика особи як самостійної, унікальної істоти	реферат	впродовж семестру
2	Молодіжні субкультури	презентація	впродовж семестру
3	Тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні	реферат	впродовж семестру
4	Життєві цінності й пріоритети	презентація	впродовж семестру
5	Роль спілкування в житті людини і суспільства	реферат	впродовж семестру
6	Гендерні стереотипи	повідомлення	впродовж семестру
7	Місце конфліктів в людському спілкуванні	реферат	впродовж семестру
8	Вплив мас-медіа на формування громадської думки та власної позиції людини	презентація	впродовж семестру
9	Роль медіа у провокуванні конфліктів і поширенні стереотипів	реферат	впродовж семестру
10	Кіберзлочинність	презентація	впродовж семестру
11	Необхідність раціонального та ефективного використання ресурсів	реферат	впродовж семестру
12	Вплив діяльності людини на довкілля	реферат	впродовж семестру
13	Податкова система країни	повідомлення	впродовж семестру
14	Зміни доходів та видатків державного бюджету у воєнний час	реферат	впродовж семестру
15	Корупція та шляхи її подолання	реферат	впродовж семестру
16	Сучасна міграція та її наслідки	реферат	впродовж семестру
17	Молодіжні ініціативи та волонтерство в різних країнах світу	повідомлення	впродовж семестру
18	Глобальні проблеми сучасності	презентація	впродовж семестру
19	Вплив глобалізаційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину	реферат	впродовж семестру
20	Економічні та соціальні переваги вступу України до ЄС	есе	впродовж семестру
21	Основоположні права і свободи людини	презентація	впродовж семестру
22	Права та відповідальність людини і держави	реферат	впродовж семестру
23	Сутність стосунків між людиною та державою	реферат	впродовж семестру
24	Політичні партії України	реферат	впродовж семестру
25	Політична еліта та політичне лідерство	повідомлення	впродовж семестру
26	Громадянське суспільство в Україні	повідомлення	впродовж семестру
27	Яка держава потрібна громадянину	повідомлення	впродовж семестру
28	Активна громадянська позиція	презентація	впродовж семестру
29	Збройна агресія РФ проти України як виклик світовому порядку та демократичним цінностям	реферат	впродовж семестру
30	Формальні та неформальні молодіжні організації	презентація	впродовж семестру

7. Методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни «Громадянська освіта» у навчальному процесі застосовуються такі методи навчання:

1. В аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція, розповідь, бесіда, пояснення); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (самостійне виконання практичних завдань).

2. В аспекті логічності та мислення: пояснювально-ілюстративні (презентація); репродуктивні (короткі тестові контрольні).

3. В аспекті керування навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота під керівництвом викладача.

4. В аспекті діяльності в колективі: методи стимулювання (додаткові бали за реферати, презентації та індивідуальні завдання).

8. Контроль результатів навчання

8.1. Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

Контроль знань здобувачів освіти здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання здобувачів освіти з дисципліни є:

- індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- модульні контрольні роботи у формі тестування;
- студентські презентації та виступи на заняттях.

Зміст курсу предмета «Громадянська освіта» поділений на 4 змістових модулів. Кожний модуль включає в себе заняття засвоєння нових знань, комбіновані заняття та самостійну роботу студентів і завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-9, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 10-17, у змістовий модуль 3 (ЗМ3) входять теми 18-23, у змістовий модуль 4 (ЗМ4) входять теми 24-33.

Після завершення відповідного змістового модуля проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**. До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу, відпрацювали практичні заняття.

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестування, та середній рейтинг відпрацювання практичних занять.

Участь здобувачів освіти в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Здобувач освіти, який не виконав вимоги до окремого виду навчальної діяльності, не допускається до складання МК і даний модуль йому не зараховується.

Семестрові бали (семестровий рейтинг) здобувач освіти отримує як середнє арифметичне балів змістових модулів з усіх тем чотирьох змістових модулів.

8.2. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи, директорської контрольної роботи, усних і письмових відповідей на питання, виконання практичних занять, доповідей на семінарських заняттях – від 0 до 50 балів:

- глибоке, теоретично обґрунтоване розкриття питання; відображена власна позиція – **48-50 балів**;
- обґрунтоване розкриття питання з незначними неточностями, які істотно не впливають на правильність відповіді – **45-47 балів**;
- відповідь не дає повного розкриття питання, немає власної позиції – **42-44 балів**;
- неповне розкриття питання, загалом наявні достатні знання – **38-41 балів**;
- питання розкрито фрагментарно – **34-37 балів**;
- відповідь неповна – **30-33 балів**;
- відповідь має значні помилки елементарного рівня – **1-30 балів**;
- відсутність відповіді на питання – **0 балів**.

Оцінювання за формами контролю

	Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Разом, %
%	25 %	25 %	25 %	25 %	100
Мінімум	0	0	0	0	0
Максимум	50	50	50	50	50

Шкала оцінювання

Відсоток правильних відповідей	Рейтинг за п'ятдесятибальною шкалою	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Запис у заліковій книжці студента та відомості	Оцінка за дванадцятибальною шкалою
97-100	49, 50	5	відмінно	12
93-96	47, 48	5	відмінно	11
90-92	45, 46	5	відмінно	10
85-89	43, 44	4	добре	9
80-84	40, 41, 42	4	добре	8
75-79	38, 39	4	добре	7
69-74	35, 36, 37	3	задовільно	6
65-68	33, 34	3	задовільно	5
60-64	30, 31, 32	3	задовільно	4
менше 60	0-29	2	незадовільно	2

10. Методичне забезпечення

1. Витяг з навчального плану
2. Навчальна (типова) програма
3. Робоча навчальна програма
4. Плани занять
5. Конспект лекцій з предмета
6. Завдання для обов'язкової контрольної роботи
7. Інструкційно-методичні матеріали до практичних занять
8. Питання до заліків з модулів
9. Контрольні завдання до заліків з модулів
10. Навчальний посібник
11. Роздавальний матеріал
12. Презентації до тем

11. Рекомендовані джерела інформації Основні

1. Бакка Т.В. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти. Київ : УОВЦ «Оріон», 2018. 240 с.
2. Васильків І.Д. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти. Тернопіль : Астон, 2018. 256 с.
3. Вербицька П. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти. Львів: Нова доба, 2018. 300 с.
4. Гісем О. О. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти. Харків: Ранок, 2018. 192 с.

Додаткові

1. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини. укр/англ / <http://ukr.theewc.org/Content/What-we-do/Demokraticzna-shkola/Navchal-ni-materiali>
2. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і прав людини (скорочене видання) укр/рос/англ /<http://ukr.theewc.org/Content/What-we-do/Demokraticzna-shkola/Navchal-ni-materiali>
3. «Хартія для всіх» (дитяче видання "Хартії") укр/рос/англ / <http://ukr.theewc.org/Content/What-we-do/Demokraticzna-shkola/Navchal-ni-materiali>
4. Декларація ООН з освіти та виховання в області прав людини / <http://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?OpenAgent&DS=A/RES/66/137&Lang=E>
5. Глобальні цілі ООН. UN General Assembly, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, 21 October 2015, A/RES/70/1 / <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

12. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>
2. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство економіки України <http://www.me.gov.ua>
4. Державна податкова адміністрація <http://www.sta.gov.ua>
5. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua>
6. Законодавство України <http://www.zakon/rada.gov.ua>
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики/ <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. ООН - <http://www.un.org/en/index.html>
9. Рада Європи - <http://www.coe.int/en/>
10. ЮНЕСКО - <http://en.unesco.org/>
11. ЮНІСЕФ - <https://www.unicef.org/>
12. Бюро демократичних інститутів та прав людини (БДІПЛ ОБСЄ) – <http://www.osce.org/odihr>